

بیزن روشن‌شده!

همیشه با دانا

بخشی از کار، تشخیص این موضوع است که: آیا می‌توان به سادگی مشکل را برطرف کرد یا باید آن را به یک متخصص سپرد؟ گاهی کارهای ساده‌ای وجود دارند که می‌توان انجام داد، اما برخی از کارها به متخصص نیاز دارند. لزوماً قبل از انجام هر کاری باید با بزرگ‌ترها مشورت کرد.

لامپ‌ها انواع متفاوت و متنوعی دارند، اما ما با چند نوع از آن‌ها بیشتر سروکار داریم: لامپ‌های رشته‌ای، لامپ‌های فلورسنت^۱ (مهتابی)، لامپ‌های کم‌مصرف، لامپ‌های ال.ای.دی^۲، لامپ‌های اس.ام.دی^۳ (فوق کم‌مصرف)، و...

این لامپ‌ها در شکل‌های گوناگون و در مکان‌های متفاوت به کار گرفته می‌شوند و طول عمر اسمی (متوسط) مختلف دارند. البته با به کارگیری دستورالعمل‌های درج‌شده در برگه و دفترچه راهنمای روی جعبه آن‌ها، می‌توان از این لامپ‌ها استفاده بهتری کرد تا هم بازده نوری آن‌ها افزایش یابد، هم بر عمر آن‌ها افزوده شود و هم هزینه‌های خانوار از نظر مصرف انرژی برق تا اندازه زیادی کم شود. دستورالعمل‌ها حاوی نکات ساده و ظریفی هستند؛ از جمله اینکه:

به جای لامپ‌های نسل اول (لامپ‌های رشته‌ای) که بازده کم و گرمای زیاد، مصرف برق زیاد، و همچنین عمر کوتاه دارند، بهتر است از انواع لامپ‌های کم‌مصرف، ال.ای.دی و... استفاده کنیم. البته باید توجه داشته باشیم که از لامپ‌های کم‌مصرف نمی‌توانیم در محیط‌هایی با رطوبت زیاد مثل حمام استفاده کنیم. چرا که لامپ‌های کم‌مصرف و ال.ای.دی‌ها سازوکار و مدار الکترونیکی دارند که در برابر رطوبت بسیار حساس است و علاوه بر خرابی زودهنگام، ممکن است باعث ایجاد اتصالی در سیم‌کشی خانه و خدای ناکرده آتش‌سوزی شوند. در این مورد بهتر است از همان لامپ‌های قدیمی و رشته‌ای استفاده کنیم.

همچنین، لامپ‌های کم‌مصرف به تهویه مناسب نیاز دارند. بنابراین برای چراغ‌های حباب‌دار که حبابشان کاملاً بسته است و هوا در آن‌ها جریان نمی‌یابد، از لامپ‌های کم‌مصرف استفاده نکنید.

بعضی از انواع چراغ‌های مطالعه و نورتاب‌ها (آبازور) به «دیمر»^۴ (نوعی کلید که نور لامپ را کم و زیاد می‌کند) مجهز هستند. در این نوع چراغ‌ها هم نباید از لامپ‌های کم‌مصرف استفاده کنیم.

چند نکته کلیدی تر یا فوت کوزه‌گری:

اگر لامپ کم‌مصرف شما هر چند لحظه یک‌بار برای خودش چشمک می‌زند، راه‌حلش پیش من است: اجی، مچی، لاترجی! نه، شوخی کردم! بعضی از کلیدهای برق، یک لامپ کوچک (نئون) دارند و بعضی از انواع لامپ‌های کم‌مصرف با این کلیدها سازگاری ندارند و ناسازگاری خود را با چشمک‌زدن اعلام می‌کنند. برای رفع این مشکل لامپ را باز کنید و از آن در جایی استفاده کنید که کلیدش ساده است و لامپ نئون ندارد. مثل کلیدهای دو پُل که لامپ نئون ندارند.

گاهی ممکن است لامپ سالم باشد، ولی روشن نشود. در این صورت لامپ را به سرپیچ دیگری ببندید و امتحان کنید ببینید روشن می‌شود یا نه. (اصلاً شاید برق رفته و حواستان نیست!)

لامپ مهتابی (فلورسنت)، این کبوتر سفید اسیر شده در قفس شیشه‌ای بال‌بال می‌زند، ولی روشن نمی‌شود. سازوکار مهتابی‌ها پیچیده‌تر از لامپ‌های معمولی است. ممکن است اشکال در اتصالات، سوختن ترانس (بالاست)، سوختن استارتر و یا سوختن و نیم‌سوز شدن لامپ باشد. در این صورت: اگر یک طرف و یا هر دو طرف لامپ مهتابی سیاه شده، نشانه آن است که مهتابی نیم‌سوز شده و باید عوض شود.

اگر لامپ سالم است و سیاه نشده، ممکن است استارتر مهتابی سوخته باشد. برای اینکه متوجه شوید استارتر سالم است یا نه، یک راه‌حل ساده وجود دارد: کلید مهتابی را در حالت روشن قرار دهید. بعد استارتر را در جای خود شل و سفت کنید؛ یعنی نیم‌دور شل کنید و بلافاصله آن را سفت کنید (مواظب باشید دستتان خیس یا مرطوب نباشد). اگر مهتابی روشن شد، معلوم می‌شود که استارتر سوخته است و باید عوض شود. (توجه داشته باشید که استارتر مهتابی‌های بزرگ و کوچک تفاوت دارند؛ البته نه در اندازه که در میزان ولتاژ. بنابراین از استارتر مهتابی‌های کوچک نمی‌توانید برای مهتابی‌های بزرگ استفاده کنید.) اگر ایراد مهتابی یکی از این دو مورد باشد که خودتان یاد گرفته‌اید که چه‌کار باید بکنید. در غیر این صورت از دست شما کاری ساخته نیست و باید از متخصص کمک بگیرید.

و اما چند نکته کلیدی:

هنگام باز و بسته کردن لامپ‌ها برای تمیز کردن و یا عوض کردنشان، جریان برق را قطع کنید یا دست‌کم مطمئن شوید که کلید برق در حالت خاموش قرار دارد. (در صورتی که تردید دارید که کلید برق در حالت خاموش یا روشن است، حتماً باید فیوز را قطع کنید.)

هیچ‌گاه با دست خیس و مرطوب لامپ‌ها را باز و بسته نکنید، چون امکان برق‌گرفتگی هست.

هیچ‌گاه برای باز و بسته کردن لامپ‌های کم‌مصرف و لامپ‌های ال.ای.دی، آن‌ها را از قسمت حبابشان نگیرید چون ممکن است حباب جدا شود یا بشکند و به دستتان آسیب برساند؛ به‌ویژه که لامپ‌های کم‌مصرف با گازها و مواد سمی پرمی‌شوند که برای سلامتی بسیار زیان‌آورند.

لامپ‌های سوخته و خراب را هرگز نشکنید و در سطل و کیسه زباله نریزید. آن‌ها را به مراکز بازیافت پسماندها تحویل بدهید.

لامپ‌ها را در سرپیچ بیش از اندازه سفت نکنید، چون ممکن است باعث آسیب‌دیدن لامپ و سرپیچ شود. اگر لامپ سالم باشد، به سفت کردن بیش از اندازه نیاز ندارد. پس اگر لامپ سالم است ولی روشن نمی‌شود، ممکن است سیم‌کشی یا سرپیچ مشکل داشته باشد. در این صورت مهندس‌بازی را کنار بگذارید و برای رفع اشکال از افراد متخصص و با تجربه کمک بگیرید. برای چلچراغ (لوستر)‌ها و یا چراغ‌های سقفی که با چند لامپ روشن می‌شوند، بهتر است به تناسب از لامپ‌های سفید و زرد (مهتابی و آفتابی) استفاده کنید. مثلاً اگر چلچراغ شما ده شعله است، بهتر است به صورت یکی در میان لامپ مهتابی و آفتابی ببندید یا چراغ‌های سقفی اگر چهار شعله‌اند، از دو لامپ آفتابی و دو لامپ مهتابی به صورت یکی در میان استفاده کنید. در چراغ‌های سه شعله هم دو لامپ مهتابی و یک لامپ آفتابی (در وسط) ترکیب مناسبی است. به این ترتیب نور آرام‌بخشی خواهید داشت که برای چشمتان هم بهتر است.

برای چراغ مطالعه حتماً از لامپ زرد (آفتابی) استفاده کنید، چون بازتاب نور سفید از کاغذ به چشمتان آسیب می‌زند و خستگی چشم را به همراه دارد.

لامپ‌های کم‌مصرف به مرور زمان نوردهی اولیه را از دست می‌دهند. بنابراین استفاده از آن‌ها توصیه نمی‌شود. ضمن اینکه به دلیل استفاده از مواد شیمیایی در آن‌ها، ممکن است برای سلامتی زیان‌بار باشند. به جای آن‌ها می‌توانید از لامپ‌های ال.ای.دی استفاده کنید که هم عمر بیشتری دارند و هم سالم‌ترند.

پی‌نوشت‌ها:

1. Fluorescent
2. Light Emitting Diode (LED)
3. Surface Mount Device (SMD)
4. Dimmer